

# ΑΡΧΑΙΟΜΕΤΡΙΚΑ ΝΕΑ

## Σεμινάρια Αρχαιομετρίας για Αρχαιολόγους

Από τις αρχές Οκτωβρίου 1993, είκοσι νέοι Αρχαιολόγοι παρακολουθούν ένα κύκλο συστηματικών μαθημάτων Αρχαιομετρίας, που οργανώθηκαν ειδικά γι' αυτούς στο Εργαστήριο Αρχαιομετρίας του ΕΚΕΦΕ "Δημόκριτος". Πρόκειται για ένα Πρόγραμμα επιδοτούμενων σεμιναρίων για νέους, άνεργους πτυχιούχους Αρχαιολόγους, που χρηματοδοτείται από το Κοινωνικό Ταμείο της ΕΟΚ και από το ΥΠ. ΠΟ.

Θέματα, όπως ο χαρακτηρισμός και η αναγνώριση πρώτων υλών, οι απόλυτες χρονολογήσεις αρχαιολογικών υλικών, η τεχνολογία των αρχαίων κεραμικών και των επιχρισμάτων τους, τα αρχαία μεταλλεία, η αρχαιομεταλλουργία, η προέλευση και η μελέτη οψιανών, μαρμάρων και άλλων πετρωμάτων που χρησιμοποιήθηκαν στις αρχαίες κοινωνίες, οι γεωφυσικές διασκοπήσεις και άλλα εξετάζονται και διδάσκονται από ειδικούς ερευνητές των Θετικών Επιστημών ή από μετρετακταυμένους Αρχαιολόγους. Τα σεμινάρια οργανώθηκαν έτσι ώστε να προσφέρουν νέες γνώσεις αλλά και να δημιουργούν καινούρια ερευνητικά στους νέους Αρχαιολόγους, σύμφωνα με τις νέες τάσεις, που απαιτούν διεπιστημονική προσέγγιση των περισσότερων αρχαιολογικών ευρημάτων και υλικών. Το πρόγραμμα θα διαρκέσει ως το τέλος του χρόνου και είναι πολύ πιθανό να επαναληφθεί μέσα στο 1994. Πληροφορίες: 01-65 13 111, εσωτ. 631 ή 247.

## Νέοι διδάκτορες στον κλάδο της Αρχαιομετρίας

Δύο νέοι επιστήμονες ολοκλήρωσαν τις διατριβές τους και πήραν διδακτορικό δίπλωμα πριν από λίγους μήνες. Πρόκειται για τις Χημικούς, Ελ. Αλούπη και Β. Μαντή. Το θέμα της πρώτης σχετιζόταν με τεχνολογική μελέτη επιχρισμάτων σε αρχαία κεραμικά (υποβλήθηκε στο Τμήμα Χημείας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων) και της δεύτερης ήταν χαρακτηρισμός αρχαίων μαρμάρων με φασματοσκοπία EPR και νετρονική ενεργοποίηση (υποβλήθηκε στο Τμήμα Χημείας του Πανεπιστημίου Αθηνών). Οι δύο διατριβές έγιναν στο Εργαστήριο Αρχαιομετρίας και στο Ραδιοαναλυτικό Εργαστήριο του Κέντρου "Δημόκριτος". Η στήλη συγχάρει θερμά τις νέες επιστήμονες και εύχεται λαμπρή ερευνητική σταδιοδρομία.

## "Σταλακτίτες": Νέο περιοδικό της Σπηλαιολογικής Εταιρείας

Το πρώτο καλαίσθητο τεύχος του νέου ενημερωτικού Δελτίου της Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρείας κυκλοφόρησε στις αρχές Νοεμβρίου 1993 και αποτελεί αξιόλογη πρωτοβουλία, που στοχεύει στην ενημέρωση, επιμόρφωση και επικοινωνία των Σπηλαιολόγων και δών σχετίζονται με τον κλάδο. Έχοντας μια παράδοση 43 χρόνων στις σπηλαιολογικές έρευνες, η Ε.Σ.Ε. βρίσκεται και πάλι στην πρωτοπορία των επιμορφωτικών παροχών, ιδιαίτερα προς τους νέους, με την καινούρια της δραστηριότητα. Στο τεύχος που κυκλοφόρησε αναφέρεται ότι το περιοδικό θα είναι τριμηνιαίο και πως σε κάθε τεύχος ειδικό ερευνητές και καθηγητές θα εξετάζουν κι ένα νέο θέμα, από ένα πολύ ενδιαφέρον θεματολόγιο που δίνεται. Αρκετά θέματα που προαναγγέλλονται έχουν και αρχαιομετρικό ή αρχαιολογικό ενδιαφέρον, όπως οι χρονολογήσεις σπηλαιοσποθιμάτων, τα αρχαία σπηλαιορυχεία, τα "λατρευτικά" σπήλαια στην ελληνική αρχαιότητα, οι προϊστορικές βραχογραφίες σε γνωστά σπήλαια, οι απολιθωμένες πανίδες των σπηλαίων κ.ά.

Σημειώνεται ότι εδώ και πολλά χρόνια κυκλοφορεί από την ίδια Εταιρεία και το επιστημονικό σπηλαιολογικό περιοδικό με τίτλο "Δελτίο της Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρείας", με πρωτότυπα άρθρα και δημοσιεύσεις, στην Ελληνική και στη Γαλλική γλώσσα (έχουν ήδη κυκλοφορήσει 20 τόμοι). Πληροφορίες: Ελληνική Σπηλαιολογική Εταιρεία, Σίνα 32, Αθήνα, Τηλ. 36 17 824, Fax. 36 43 476.

## Ευρωπαϊκά Κοινοτικά Προγράμματα και Αρχαιομετρία

Όσοι ασχολούνται με την Αρχαιομετρία στη χώρα μας γνωρίζουν ότι στους στόχους των διαφόρων "ανταγωνιστικών" προγραμμάτων της ΕΟΚ δεν εμπνέονται και οι αρχαιομετρικές έρευνες. Η συνέπεια είναι πως, με μηδενισμένες - σχεδόν - τις αυτοτελείς κρατικές επενδύσεις για έρευνες, τα περιθώρια ανάληψης νέων δραστηριοτήτων από τα λιγοστά κρατικά - και ανάγκη-ερευνητικά εργαστήρια, όπου γίνονται σχετικές μελέτες, έχουν σχεδόν απαγορευτικά περιοριστεί. Από την άλλη πλευρά, υπάρχει ένας πολύ μεγάλος αριθμός προτάσεων για ανάληψη συνδυασμένων αρχαιολογικών - αρχαιομετρικών ερευνών απ' όλη τη χώρα (Πανεπιστήμια, Μουσεία, Εφορείες, Ξένες Σχολές κλπ.) και ακόμη σοβαρές ανάγκες για αναλύσεις και μελέτες σε επίπεδο εφαρμογών.

Είναι γνωστός οι προτεραιότητες των Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων. Είναι όμως πολύ περισσότερο γνωστός οι προτεραιότητες και οι ανάγκες που έχει η Ελλάδα για να διαφυλάξει και να μελετήσει καλύτερα το πολιτιστικό περιβάλλον, την ιστορία και τη μνημεία της. Η υψηλής στάθμης αρχαιομετρική έρευνα που γίνεται στη χώρα παράγει επιστημονικά προϊόντα και γνώσεις που τυχαία να μην απευθύνονται στη βιομηχανία αλλά στις κρατικές υπηρεσίες (Εφορείες Αρχαιοτήτων, Μουσεία) και στο κοινωνικό σύνολο. Συνεπώς είναι στα καθήκοντα των αρμόδιων Υπουργείων η ενίσχυση των προγραμμάτων που έχουν εθνική σημασία και όχι μόνο όσα προτείνει η "εσπερία"

## Τα Πρακτικά του 3ου Διεθνούς Συμποσίου ASMOSIA

Με ταχύ ρυθμό συνεχίζονται οι διαδικασίες για την έκδοση των Πρακτικών του 3ου Διεθνούς Συμποσίου ASMOSIA '93, που έγινε στην Αθήνα (17-23/5/93). Σαράντα περίπου εργασίες, που αντιστοιχούν με τις πρωτότυπες επιστημονικές ανακοινώσεις που έγιναν στο Συμπόσιο, υποβλήθηκαν για να περιληφθούν στα Πρακτικά και καλύπτουν ολόκληρο το φάσμα των ερευνών που σχετίζονται με το αρχαίο μάρμαρο και τα άλλα πετρώματα τα οποία χρησιμοποιήθηκαν στην Αρχαιότητα. Οι εργασίες έχουν ήδη σταλεί για κρίση σε διεθνή επιτροπή κριτών και ο τόμος των Πρακτικών, που θα κυκλοφορήσει μέσα στο 1994, θα εκτυπωθεί από τον Οίκο Archetype Publishers and Booksellers, του Λονδίνου, με εκδότες τους Δρες Γ. Μανιάτη και Γ. Μπιασιάκο.

## Βιβλία

"The Ancient Metallurgy of Copper", του B. Rothenberg, 1990, IAMS, με 191 σελίδες, πολλά σχήματα και φωτογραφίες. Εκδοτ. Οίκος Thames and Hudson, τιμή £48.00. Η κοιλίδα Timma (ή Wadi Arabah) στο νότ. Ισραήλ θεωρείται από τους αρχαιομεταλλουργούς μια από τις πιο αρχαίες στον κόσμο περιοχές, στην οποία έχει γίνει εξόρυξη και μεταλλουργική επεξεργασία χαλκού. Με βάση τα αρχαιολογικά δεδομένα, η αρχή της μεταλλείας στην περιοχή τοποθετείται στην 4η ή και στην 5η χιλιετία π.Χ. Ωστόσο, τα δεδομένα από απόλυτες χρονολογήσεις με C-14 δεν συντηρούν για τόσο μεγάλες ηλικίες, και στα τελευταία 30 χρόνια έχουν γίνει στέγνωτες επιστημονικές συζητήσεις κι έχουν αναλφθεί πολλές σχετικές έρευνες. Το βιβλίο του Βeno Rothenberg είναι η καλύτερη πηγή πληροφοριών γι' αυτή την ενδιαφέρουσα περιοχή και ταυτόχρονα ένα πολύ σημαντικό βοήθημα για τους αρχαιολόγους και τους αρχαιομεταλλουργούς που καταγίνονται με τη δύσκολη μελέτη του "Χαλκολιθικού" χαλκού. "Ancient Mining", του R. Shepherd, 1993, με 510 σελίδες, σκληρό εξώφυλλο, πολλούς χάρτες, σχήματα, παραρτήματα. κ.ά. Εκδοτ. Οίκος Chapman and Hall, τιμή £65.00. Ένα από τα πιο ενδιαφέροντα χαρακτηριστικά του βιβλίου είναι πως εξετάζει ως κεντρικό θέμα τα αρχαία μεταλλεία και όχι την αρχαία μεταλλουργία, όπως γίνεται σε παρόμοιες εκδόσεις. Η εξέταση εκτείνεται γεωγραφικά σε όλον σχεδόν το γνωστό "Παλαιό Κόσμο", δηλαδή από τη ΝΔ Ασία έως τη Δ Ευρώπη και χρονικά από την Προϊστορική έως και τη Ρωμαϊκή εποχή. Επίσης σημαντική είναι και η εξέταση αρχαίων λατομείων και των σχετικών τεχνικών για την εξόρυξη μαρμάρων και άλλων πετρωμάτων. Ο ρόλος των μετάλλων στην ισχύ, τον πολιτισμό και τις αλληλεπιδράσεις των αρχαίων κρατών ή ηγεμονιών, οι πολλές αναφορές σε αρχαίες πηγές αλλά και σε σύγχρονες τεχνικές ταύτισης, και ακόμη η σημαντική αναφορά στα πολύ γνωστά αρχαία ελληνικά μεταλλεία και η ύπαρξη νέων πληροφοριών μέσα στον πλούτο των δεδομένων που περιέχονται, κάνουν το βιβλίο ιδιαίτερα χρήσιμο, σε επιστήμονες από πολλούς κλάδους.